SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 43/2018-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 18. januára 2018 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti IMMO PROJECT MANAGEMENT, s. r. o., Pod Bôrikom 8, Bratislava, zastúpenej spoločnosťou MALICH advokátska kancelária, s. r. o., Dunajská 25, Bratislava, v mene ktorej koná advokát JUDr. Pavol Malich, vo veci namietaného porušenia čl. 1 ods. 1, čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Cob 156/2017, 2 Cob 150/2017 a jeho uznesením z 25. septembra 2017 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti IMMO PROJECT MANAGEMENT, s. r. o., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 8. decembra 2017 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti IMMO PROJECT MANAGEMENT, s. r. o. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia čl. 1 ods. 1, čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv

a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Cob 156/2017, 2 Cob 150/2017 a jeho uznesením z 25. septembra 2017. Sťažnosť bola odovzdaná na poštovú prepravu 5. decembra 2017.

2. Zo sťažnosti vyplýva, že v právnej veci sťažovateľky ako žalobkyne proti obchodnej spoločnosti KAPITULSKÁ 20, s. r. o. (ďalej len „žalovaná“), o určenie neúčinnosti právnych úkonov a nariadenie zabezpečovacieho opatrenia vedenej Okresným súdom Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 28 Cb 56/2016 uznesením č. k. 28 Cb 56/2016-107 z 9. decembra 2016 v súlade s návrhom sťažovateľky z 30. novembra 2016 bolo nariadené zabezpečovacie opatrenie, ktoré sa týkalo nehnuteľností (pozemkov) vlastnených žalovanou. Uznesením krajského súdu č. k. 2 Cob 26/2017-150 zo 7. marca 2017 bolo uznesenie okresného súdu zrušené a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie.

3. Ešte pred doručením zrušujúceho uznesenia krajského súdu, a to 13. marca 2017 sťažovateľka podala ďalší návrh na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia, ktorým žiadala nariadiť zabezpečovacie opatrenie týkajúce sa aj ďalších nehnuteľností (rozostavanej stavby) vlastnených žalovanou. Tento ďalší návrh bol podaný dodatočne preto, že došlo k zápisu dovtedy nezapísanej rozostavanej stavby žalovanej na list vlastníctva, a to počas trvania odvolacieho konania.

Uznesením okresného súdu č. k. 28 Cb 56/2016-326 zo 16. mája 2017 bolo nariadené zabezpečovacie opatrenie v súlade s oboma návrhmi sťažovateľky. Opravným uznesením okresného súdu č. k. 28 Cb 56/2016-355 zo 6. júna 2017 bol doplnený výrok o ďalšie neuvedené nehnuteľnosti (pozemky).

Uznesením krajského súdu č. k. 2 Cob 156/2017-423, 2 Cob 150/2017 z 25. septembra 2017 vydaným bez nariadenia pojednávania bolo uznesenie okresného súdu zmenené tak, že návrh na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia bol zamietnutý a zároveň opravné uznesenie bolo zrušené. Uznesenie bolo právnemu zástupcovi sťažovateľky doručené 6. októbra 2017.

4. Podľa názoru sťažovateľky právoplatným uznesením krajského súdu došlo k porušeniu jej označených práv podľa ústavy, listiny a dohovoru.

5. Zo skutkového hľadiska sťažovateľka uvádza, že disponuje splatnou peňažnou pohľadávkou proti dlžníkom [redacted], [redacted], obchodnej spoločnosti Trnava Building s. r. o. (ďalej len „Trnava Building“) a [redacted]. Zo strany Trnava Building došlo k dobrovoľnému vystaveniu zmenky 25. septembra 2012 na sumu 405 998,38 € splatnú 25. marca 2013 a táto bola súčasne avalovaná bez výhrad zo strany [redacted], [redacted] a [redacted]. Pri všetkých avalistoch išlo o vtedajších či budúcich spoločníkov Trnava Building, ktorí zabezpečovali splnenie zmenky pre sťažovateľku. Keďže Trnava Building ako vystaviteľ zmenku neuhradila riadne a včas, sťažovateľka pristúpila k súdnemu vymáhaniu svojej pohľadávky proti všetkým subjektom zaviazaným zo zmenky, teda proti [redacted], [redacted], Trnava Building a [redacted] v rámci konania o zaplatenie 405 998,38 € vedeného Okresným súdom Bratislava V pod sp. zn. 1 CbZm 58/2016. Toto zmenkové konanie doteraz nebolo právoplatne ukončené.

6. V čase vystavenia zmenky bola Trnava Building výlučným vlastníkom nehnuteľností (pozemkov) nachádzajúcich sa v katastrálnom území [redacted] zapísaných v katastri nehnuteľností na liste vlastníctva č. [redacted]. Na základe zmluvy o prevode vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam z 8. decembra 2014 Trnava Building pozemky previedla na žalovanú. O uzatvorení tejto zmluvy nebola sťažovateľka informovaná a dozvedela sa o ňom až z neskoršieho oznámenia mesta Trnava a z kontroly listu vlastníctva č. [redacted]. V súvislosti s prevodom vlastníckeho práva k pozemkom boli postúpené aj všetky práva a povinnosti vyplývajúce zo stavebného povolenia č. OSaŽP/31331-64340/2010/Úl z 22. februára 2011. Žalovaná následne vstúpila do stavebného konania týkajúceho sa výstavby bytového domu na pozemkoch pre účely dokončenia tohto developerského projektu s cieľom predaja jednotlivých bytov a nebytových priestorov po ich dokončení.

V dôsledku nadobudnutia pozemkov žalovanou sťažovateľka bola nútená 23. marca 2016 podať okresnému súdu odporovaciu žalobu proti žalovanej a po podaní žaloby vedená

snahou zabezpečiť si uspokojenie svojej pohľadávky podala aj návrh na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia.

Po podaní návrhu a po vydaní skoršieho uznesenia o zabezpečovacom opatrení sťažovateľka podala s cieľom zabezpečenia možného uspokojenia pohľadávky aj ďalší návrh sledujúci zabezpečenie rozostavaného bytového domu [redacted], ktorý bol zapísaný na novovytvorenom liste vlastníctva č. [redacted]. K tomuto zápisu došlo záznamom na základe žiadosti žalovanej, o čom sťažovateľka nemala žiadnu vedomosť. K novozapísaným nehnuteľnostiam začala žalovaná zriaďovať neodkladne záložné práva a vykonávať ďalšie úkony v rámci katastra nehnuteľností a v tom pokračuje napriek podaniu odporovacej žaloby až do súčasnosti.

7. Podľa presvedčenia sťažovateľky uznesenie krajského súdu č. k. 2 Cob 156/2017-423, 2 Cob 150/2017 z 25. septembra 2017 odporuje označeným článkom ústavy, listiny a dohovoru z viacerých dôvodov. Ide o tieto dôvody: a) nesprávne sa v ňom posúdila otázka (ne)prípustnosti nariadenia zabezpečovacieho opatrenia, keď krajský súd uviedol, že zriadenie záložného práva na nehnuteľnosti v konaní o odporovacej žalobe údajne neslúži na zabezpečenie pohľadávky sťažovateľky z dôvodu, že táto nie je veriteľkou žalovanej; b) sťažovateľke sa odoprelo právo na ochranu jej majetku, keď jej krajský súd odoprel súdnu ochranu v rámci odporovacej žaloby, ktorú podala ako veriteľka vymáhateľnej pohľadávky; c) rozhodlo sa v rozpore s ustálenou rozhodovacou praxou vo vzťahu k otázke primeranosti nariadenia zabezpečovacieho opatrenia za situácie, keď krajský súd jasne a zrozumiteľne neodôvodnil svoje rozhodnutie; d) krajský súd opakovane rozhodol bez nariadenia pojednávania tak, že zmenil rozhodnutie okresného súdu v celom rozsahu; e) rozhodnutie krajského súdu je arbitrárne, lebo je nejasné a zmätočné a krajský súd v ňom neskúmal a nedával ústavne konformné odpovede na právne a skutkovo relevantné námietky sťažovateľky uplatnené v prvostupňovom, ako aj v odvolacom konaní, čo tiež znamená, že jasne a zrozumiteľne neodôvodnil svoje rozhodnutie.

K bodu a)

Podľa § 343 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) zabezpečovacím opatrením môže súd zriadiť záložné právo na veciach, právach alebo na iných majetkových

hodnotách dlžníka na zabezpečenie peňažnej pohľadávky veriteľa, ak je obava, že exekúcia bude ohrozená.

Podľa § 344 CSP ustanovenia o neodkladnom opatrení sa použijú primerane aj na zabezpečovacie opatrenie.

Sťažovateľka odmieta správnosť konštatovania krajského súdu, podľa ktorého nie sú splnené podmienky pre nariadenie zabezpečovacieho opatrenia. Krajský súd neprihliadal na výklad ustanovenia § 325 CSP, podľa ktorého „nemožno však vylúčiť ani nariadenie neodkladného opatrenia voči tretej osobe, tak ako to pôvodne predpokladal § 76 ods. 2 OSP. To platí aj pre neodkladné opatrenie po začatí konania, v rámci ktorého je už uzavretý okruh strán (žalobca, žalovaný), a prípadným neodkladným opatrením má byť uložená povinnosť alebo obmedzenie niekomu inému“ (ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S., BARICOVÁ, J., MESIARKINOVÁ, S., BAJÁNKOVÁ, J., TOMAŠOVIČ, M., a kol. *Civilný sporový poriadok. Komentár.* Praha : C. H. Beck, 2016. 1094 s.). Sťažovateľka vzhľadom na ustanovenie § 325 v spojení s ustanovením § 344 CSP považuje uvedený právny názor odbornej literatúry za aplikovateľný aj na konanie o nariadení zabezpečovacieho opatrenia, avšak krajský súd sa k tomuto názoru odbornej literatúry nijako nevyjadril.

Ustanovenie § 343 ods. 1 CSP nemožno vykladať reštriktívnym spôsobom, ktorý využíva vo svojej obrane žalovaná. Dokladá to aj príslušná odborná literatúra a súdna judikatúra vo vzťahu k odporovateľným právnym úkonom podľa § 42a a nasl. Občianskeho zákonníka [pozri aj k bodu b) tohto uznesenia].

Vzhľadom na uvedené sťažovateľka odmieta názor krajského súdu, podľa ktorého predpokladom pre vyhovenie návrhu na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia je iba existencia peňažnej pohľadávky medzi žalobcom a žalovaným, pretože to nevyplýva zo znenia zákona ani z dôvodovej správy. Podľa dôvodovej správy k § 336 CSP „koncepčné nóvum zakotvené v tomto ustanovení spočíva v možnosti reálneho zabezpečenia peňažnej pohľadávky veriteľa (žalobcu), teda navrhovateľa zabezpečovacieho opatrenia“. Podľa tohto výkladu podaného zákonodarcom je jednoznačné, že pohľadávka nemusí smerovať výlučne proti žalovanému, keďže toto nevyplýva zo znenia zákona, ale ani z jeho dôvodovej správy.

Samotné odôvodnenie uznesenia krajského súdu je vnútorne nekonzistentné a nedáva jednoznačnú odpoveď na námietky sťažovateľky. Krajský súd na začiatku konštatoval účel zabezpečovacieho opatrenia, ktorý má posilniť postavenie veriteľa, a sám zdôraznil, že

cieľom zabezpečovacieho opatrenia je posilnenie postavenia veriteľa, a to zriadením záložného práva na špecifikovaný majetok dlžníka na zabezpečenie jeho pohľadávky, ktorá by mohla byť neskôr judikovaná alebo už bola judikovaná, s cieľom, aby sa zamedzilo alebo zredukovalo možné nebezpečenstvo neuspokojenia veriteľa. Následne krajský súd podrobne opísal podmienky nariadenia zabezpečovacieho opatrenia a nekonštatoval nedostatok splnenia podmienok na strane sťažovateľky ani neuviedol, že by sťažovateľka tieto podmienky nesplnila. Ďalej je podstatné, že krajský súd poukazuje na základné predpoklady pre nariadenie zabezpečovacieho opatrenia vyplývajúce z § 343 ods. 1 CSP. Ide o to, že zabezpečovacie opatrenie možno zriadiť len na návrh, musí existovať spôsobilý predmet záložného práva (veci, práva a iné majetkové hodnoty), zriadenie záložného práva prostredníctvom zabezpečovacieho opatrenia musí zabezpečovať peňažnú pohľadávku a musí existovať obava z budúceho marenia exekúcie. Z tohto právneho posúdenia krajského súdu nevyplýva žiaden vzťah, resp. rozpor zabezpečovacieho opatrenia a odporovacej žaloby. Krajský súd totiž v danej časti neuvádza, že by zabezpečovacie opatrenie malo a muselo smerovať proti žalovanej ako dlžníčke sťažovateľky. Naopak, poukazuje iba na nutnosť zabezpečenia peňažnej pohľadávky, čo v prípade sťažovateľky nastalo [pozri aj k bodu b) tohto uznesenia]. Možno konštatovať, že krajský súd sa odvoláva na údajne nesplnenú podmienku § 343 ods. 1 CSP, ktorá je ale nad rámec zákona (*extra legem*), a pritom ustanovenie sám cituje a vykladá.

Napriek podrobnému opisu podmienok pre nariadenie zabezpečovacieho opatrenia v ďalšej časti uznesenia konštatuje, že *„z ust. § 343 ods. 1 CSP vyplýva, že zabezpečovacie opatrenie môže slúžiť len na zabezpečenie peňažnej pohľadávky. Z formulácie predmetnej podmienky možno tiež a contrario vyvodiť, že zabezpečovacie opatrenie nemožno nariadiť za účelom zabezpečovania nepeňažného nároku. Zabezpečovacie opatrenie tiež nebude prichádzať do úvahy v prípadoch, keď predmetom konania je napríklad určenie vlastníckeho práva, prípadne iný určovací návrh.“*. Krajský súd ani v tejto časti odôvodnenia nijako nespája nariadenie zabezpečovacieho opatrenia s povahou žalovanej ako dlžníčky v konaní, iba opakuje nutnosť existencie zabezpečovanej peňažnej pohľadávky.

Krajský súd na záver prekvapivo vo vzťahu k aplikácii § 343 ods. 1 CSP uvádza, že *„predmetom súdneho konania vedeného pod sp. zn. 28 Cb 56/2016 je určovacia*

(odporovacia) žaloba, čo znamená, že zriadenie záložného práva v danom prípade nezabezpečuje peňažnú pohľadávku žalobcu, ktorú by žalobca evidoval voči žalovanému. O peňažnej pohľadávke žalobcu voči dlžníkovi a ručiteľom sa vedie súdne konanie pod sp. zn. 1 CbZm 58/2016 na Okresnom súde Bratislava V.“. Tento názor krajského súdu odmieta sťažovateľka v celom rozsahu, lebo nevyplýva z predchádzajúcich častí odôvodnenia uznesenia a krajský súd k nemu dospel bez bližšieho vysvetlenia. Z uznesenia nie je zrejmé, ako dospel krajský súd k záveru, podľa ktorého *„v danom konaní nebol splnený zákonný predpoklad pre nariadenie zabezpečovacieho opatrenia, tak ako rozhodol súd prvej inštancie v uznesení č. k. 28 Cb 56/2016-326 zo dňa 16.5.2017, pretože nariadenie záložného práva na nehnuteľnostiach žalovaného v konaní o odporovacej žalobe neslúži na zabezpečenie peňažného nároku a žalovaný v konaní o odporovacej žalobe nie je dlžníkom. Zabezpečovacie opatrenie možno nariadiť v konaniach, kde predmetom je zaplatenie peňažnej sumy, ak je obava, že exekúcia bude ohrozená.“*.

K bodu b)

Vo vzťahu k tvrdenej nemožnosti nariadenia zabezpečovacieho opatrenia proti tretej osobe odlišnej od dlžníka žalobcu treba uviesť, že nie je vylúčené, aby zabezpečovacie opatrenie bolo nariadené aj proti takej osobe, proti ktorej budú smerovať majetkové nároky veriteľa ako žalobcu.

V prípade žaloby na určenie neúčinnosti právnych úkonov (odporovacej žaloby) má veriteľ ako žalobca právo uspokojiť svoju pohľadávku (priamo) z majetku tretej osoby vlastniacej predmetný majetok, ktorý pôvodne patril dlžníkovi veriteľa, t. j. takáto tretia osoba je v postavení dlžníka voči veriteľovi a vo vzťahu k majetku, ktorý nadobudla, resp. vo vzťahu k peňažnej náhrade zodpovedajúcej hodnote daného majetku, ak bol tento už prevedený na ďalšie osoby. Vyplýva to z § 42b ods. 4 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého právny úkon, ktorému veriteľ s úspechom odporoval, je právne neúčinný a veriteľ môže požadovať uspokojenie svojej pohľadávky z toho, čo odporovateľným právnym úkonom ušlo z dlžníkovho majetku; ak to nie je možné, má právo na náhradu voči tomu, kto mal z tohto úkonu prospech.

Samotná žaloba o určenie neúčinnosti právneho úkonu je svojou podstatou právnym inštitútom umožňujúcim dosiahnutie uspokojenia pohľadávky veriteľa, ako to dokladá

ustálená judikatúra českých i slovenských súdov a príslušná odborná literatúra. Podľa výkladu odbornej literatúry (FEKETE, I. *Občiansky zákonník 1. Veľký komentár.* Bratislava : Eurokódex, 2011. 334 s.) k ustanoveniu § 42b ods. 1 Občianskeho zákonníka „odporovacia žaloba podľa ustanovenia § 42a OZ nie je žalobou o určenie, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie; je právnym prostriedkom slúžiacim na uspokojenie vymáhateľnej pohľadávky veriteľa v exekučnom konaní, a to postihnutím vecí alebo iných majetkových hodnôt, ktoré odporovaným právnym úkonom ušli z dlžníkovho majetku, príp. vymožením peňažnej náhrady vo výške zodpovedajúcej prospechu získanému z odporovateľného právneho úkonu“. Podľa rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 MCdo 5/2008 z 30. júna 2008 *„žaloba v zmysle § 42b Občianskeho zákonníka je právnym prostriedkom slúžiacim na uspokojenie vymáhateľnej pohľadávky veriteľa v exekučnom konaní, a to postihnutím vecí alebo iných majetkových hodnôt, ktoré odporovateľným právnym úkonom z majetku dlžníka ušli; to čo ušlo z dlžníkovho majetku však nemožno zužovať len na predmet právneho úkonu, ktorý bol vyhlásený za právne neúčinný“*. Zároveň je tento právny názor v súlade s českou judikatúrou. Podľa rozsudku Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 2 Cdon 1703/96 z 27. mája 1996 *„odporovacia žaloba je teda právnym prostriedkom slúžiacim na uspokojenie vymáhateľnej pohľadávky veriteľa v exekučnom konaní, a to postihnutím vecí alebo iných majetkových hodnôt, ktoré odporovaným právnym úkonom ušli z majetku dlžníka, príp. vymožením peňažnej náhrady vo výške zodpovedajúcej prospechu získanému z odporovateľného právneho úkonu“*.

Vzhľadom na povahu žaloby o určenie neúčinnosti právneho úkonu možno bez akýchkoľvek pochybností konštatovať, že návrh sťažovateľky smeruje proti žalovanej v postavení dlžníčky, avšak predmetom požadovaného zabezpečovacieho opatrenia je práve ten majetok, z ktorého by sa pohľadávka sťažovateľky uspokojovala. Toto konanie priamo súvisí so zmenkovým konaním a nadväzuje naň.

Rozhodovacia prax najvyššieho súdu nikdy nevylučovala možnosť nariadenia predbežného opatrenia na obmedzenie nakladania s majetkom v konaniach o určenie neúčinnosti právneho úkonu, čo vyplýva napr. z uznesení sp. zn. 4 Obdo 75/2014 z 30. januára 2015 a sp. zn. 7 Cdo 144/2013 z 21. októbra 2013. Z týchto rozhodnutí je jednoznačné, že za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku bolo bežným nariaďovanie

predbežných opatrení proti žalovaným subjektom v konaniach o určenie neúčinnosti právneho úkonu.

K bodu c)

Podľa názoru krajského súdu *„pohľadávka žalobcu uplatnená v súdnom konaní vedenom na OS Bratislava V pod sp. zn. 1 CbZm 38/2016 vo výške 405.998,38 € s príslušenstvom je v zjavnom nepomere k hodnote nehnuteľností – rozostavaných bytov a nebytových priestorov“*.

V tejto súvislosti sťažovateľka poukazuje na uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 4 Obo 322/95 z 27. mája 1996, podľa ktorého by bolo proti zmyslu predbežného opatrenia, ak by ním bolo možné postihnúť len veci rovnakej alebo nižšej hodnoty, ako je pohľadávka. Sťažovateľka opakovane tvrdila, že hodnota nehnuteľností, ktorých sa navrhované zabezpečovacie opatrenie týka, je primeraná hodnote zabezpečovanej pohľadávky. Z konania žalovanej pritom bola a je evidentná snaha zaťažiť majetok nadobudnutý napadnutým právnym úkonom. Bolo tiež preukázané, že žalovaná a Trnava Building boli personálne prepojené osobami vystupujúcimi ako štatutárne orgány. Sťažovateľka predložila listinné dôkazy o tom, že tak majetok žalovanej, ako aj spoločnosti Trnava Building a ich štatutárnych zástupcov, je zaťažený ďalšími záložnými právami, v dôsledku čoho je vymoženie pohľadávky sťažovateľky v zmenkovom konaní vážne ohrozené. Napokon treba dodať, že žalovaná naďalej nepretržite pokračuje v inzercii nehnuteľností a existuje obava, že v krátkom čase bude realizovať predaj bytov a nebytových priestorov tretím osobám.

K bodom d) a e)

Sťažovateľka zdôrazňuje, že krajský súd rozhodol o odvolaní bez nariadenia pojednávania, na ktorom by zhodnotil doterajší priebeh konania, a tým jej znemožnil uplatnenie práva na súdnu ochranu. Vzhľadom na už uvedené nedostatky uznesenia krajského súdu nemožno tento postup považovať za správny a dôvodný, a to najmä vo vzťahu k riadnemu oboznámeniu sa krajského súdu s predloženými dôkazmi, ako aj vzhľadom na to, že krajský súd uznesenie riadne neodôvodnil.

S odôvodnením uznesenia krajského súdu sa nemožno uspokojiť. Bolo povinnosťou krajského súdu námietkami sťažovateľky sa zaoberať, keďže sa týkali podstaty sporu.

Krajský súd sa riadne nevysporiadal s tvrdeniami sťažovateľky, nezaujal k nim žiadne stanovisko, a tým jej odňal právo na dostatočné a zrozumiteľné odôvodnenie súdneho rozhodnutia.

8. Vzhľadom na uvedené skutočnosti sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd o jej sťažnosti nálezom takto rozhodol:

„Základné právo na súdnu ochranu a spravodlivý proces obchodnej spoločnosti IMMO PROJECT MANAGEMENT, s.r.o.(...) čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky ako aj jej právo na ochranu vlastníctva a na rovnosť všetkých foriem vlastníctva v čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, uznesením Krajského súdu v Bratislave zo dňa 25.09.2017, sp. zn. 2Cob/156/2017-423 (2Cob/150/2017), porušené bolo.

Uznesenie Krajského súdu v Bratislave zo dňa 25.09.2017, sp. zn. 2Cob/156/2017-423 (2Cob/150/2017), sa zrušuje a vec sa vracia Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

Krajský súd v Bratislave je povinný nahradiť sťažovateľovi trovy konania vo výške 374,80 EUR, a to do 15 dní odo dňa právoplatnosti tohto nálezu na účet jeho právneho zástupcu.“

II.

9. Z uznesenia krajského súdu č. k. 2 Cob 156/2017-423, 2 Cob 150/2017 z 25. septembra 2017 vyplýva, že ním bolo zmenené uznesenie okresného súdu č. k. 28 Cb 56/2016-326 zo 16. mája 2017 tak, že sa návrh na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia zamieta. Zároveň opravné uznesenie okresného súdu č. k. 28 Cb 56/2016-355 zo 6. júna 2017 bolo zrušené.

Podľa konštatovania krajského súdu okresný súd zriadil záložné právo k 42 konkrétne označeným rozostavaným bytom vrátane príslušných spoluvlastníckych podielov na spoločných častiach a spoločných zariadeniach domu a ďalej k 6 konkrétne označeným rozostavaným nebytovým priestorom. Opravným uznesením okresného súdu č. k. 28 Cb 56/2016-335 zo 6. júna 2017 opravil petit uznesenia č. k 28 Cb 56/2016-326 zo

16. mája 2017 o doplnenie, že sa záložné právo zriaďuje aj ku konkrétne označeným pozemkom.

Podľa názoru krajského súdu cieľom zabezpečovacieho opatrenia je posilnenie postavenia veriteľa, a to zriadením záložného práva na špecifikovaný majetok dlžníka pre účely zabezpečenia jeho pohľadávky, ktorá by mohla byť neskôr judikovaná alebo už bola judikovaná, a to s cieľom, aby sa zamedzilo alebo zredukovalo možné nebezpečenstvo neuspokojenia pohľadávky veriteľa. Prostredníctvom nariadenia zabezpečovacieho opatrenia získa veriteľ postavenie záložného veriteľa a bude môcť pristúpiť k výkonu záložného práva na uspokojenie judikovanej pohľadávky v exekučnom konaní v súlade s § 343 ods. 3 CSP aj napriek existencii skoršieho záložného práva.

Zo zákonnej formulácie ustanovenia § 343 ods. 1 CSP vyplývajú štyri základné predpoklady pre nariadenie zabezpečovacieho opatrenia, a to: zabezpečovacie opatrenie možno nariadiť len na návrh, musí existovať spôsobilý predmet záložného práva, ktorým môžu byť veci, práva a iné majetkové hodnoty, zriadenie záložného práva prostredníctvom zabezpečovacieho opatrenia musí zabezpečovať peňažnú pohľadávku a musí existovať obava z budúceho zmarenia exekúcie.

Z ustanovenia § 343 ods. 1 CSP vyplýva, že zabezpečovacie opatrenie môže slúžiť len na zabezpečenie peňažnej pohľadávky. Z formulácie tejto podmienky možno *a contrario* vyvodiť, že zabezpečovacie opatrenie nemožno nariadiť s cieľom zabezpečenia nepeňažného nároku. Zabezpečovacie opatrenie tiež nebude prichádzať do úvahy v prípadoch, keď predmetom konania je napríklad určenie vlastníckeho práva alebo iný určovací nárok.

Z obsahu spisu je nesporné, že sťažovateľka sa odporovacou žalobou z 1. apríla 2016 domáha určenia, že zmluva o prevode vlastníckeho práva k nehnuteľnosti uzatvorená medzi Trnava Building ako predávajúcou a žalovanou ako kupujúcou je právne neúčinná. Odporovaciu žalobu podala sťažovateľka z dôvodu, že má ako veriteľka proti Trnava Building ako dlžníčke splatnú finančnú pohľadávku vo výške 405 998,38 € s príslušenstvom z titulu zmenky vystavenej Trnava Building 25. marca 2013 a uvedená pohľadávka je predmetom súdneho konania vedeného Okresným súdom Bratislava V pod sp. zn. 1 CbZm 58/2016. Keďže Trnava Building nárok sťažovateľky neuhradila, previedla na žalovanú jedinú nehnuteľnosť, ktorú vlastnila, a spoločník a konateľ žalovanej je súčasne

spoločníkom a konateľom Trnava Building, prevodom nehnuteľnosti došlo podľa sťažovateľky k ukráteniu uspokojenia jej pohľadávky.

Je teda nepochybné, že predmetom tohto súdneho konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 28 Cb 56/2016 je určovacia (odporovacia) žaloba, čo znamená, že zriadenie záložného práva na veci, práva alebo na iné majetkové hodnoty žalovanej v danom prípade nezabezpečuje peňažnú pohľadávku sťažovateľky, ktorú by táto evidovala proti žalovanej. Vzťah v predmetnom konaní nie je vzťahom veriteľa a dlžníka, pretože pohľadávku vo výške 405 998,38 € spolu s úrokmi z omeškania a ďalším príslušenstvom sťažovateľka nemá proti žalovanej, ale proti Trnava Building ako vystaviteľovi zmenky a [redacted], [redacted] a [redacted] ako zmenkovým avalistom. O peňažnej pohľadávke sťažovateľky proti dlžníkovi a ručiteľom sa vedie súdne konanie pod sp. zn. 1 CbZm 58/2016 na Okresnom súde Bratislava V.

Krajský súd preto s poukazom na uvedené dospel k záveru, že v danom konaní nebol splnený zákonný predpoklad pre nariadenie zabezpečovacieho opatrenia tak, ako rozhodol okresný súd, pretože zriadenie záložného práva na nehnuteľnosti žalovanej v konaní o odporovacej žalobe neslúži na zabezpečenie peňažného nároku a žalovaná v konaní o odporovacej žalobe nie je dlžníčkou. Zabezpečovacie opatrenie možno nariadiť v konaniach, v ktorých predmetom je zaplatenie peňažnej sumy, ak je obava, že exekúcia bude ohrozená.

Ak by aj v danom konaní mohlo byť zabezpečovacie opatrenie zriadením sudcovského záložného práva nariadené, krajský súd je toho názoru, že pohľadávka sťažovateľky uplatnená v súdnom konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava V pod sp. zn. 1 CbZm 58/2016 vo výške 405 998,38 € s príslušenstvom je v zjavnom nepomere k hodnote nehnuteľností, teda rozostavaných bytov a nebytových priestorov. Sťažovateľka ani neosvedčila, že jej pohľadávka zo zmenky je proti dlžníkovi a ručiteľom v konaní sp. zn. 1 CbZm 58/2016 v celom rozsahu nevymožiteľná, resp. že je ohrozená exekúcia vo veci samej. Navyše v konaní sp. zn. 8 C 82/2016 bolo uznesením okresného súdu z 5. decembra 2016 zriadené záložné právo na nehnuteľnosti vo vlastníctve [redacted], teda sťažovateľka má zabezpečenú pohľadávku vo výške 405 998,38 €. Ani účtovná závierka Trnava Building zostavená k 31. decembru 2016 neosvedčuje jej nemajetnosť, keďže jej majetok k uvedenému dňu predstavoval hodnotu 1 834 059 €.

Vzhľadom na uvedené krajský súd uznesenie okresného súdu zo 16. mája 2017 zmenil tak, že návrh sťažovateľky na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia zamietol. Zároveň zrušil opravné uznesenie zo 6. júna 2017 pre nesplnenie podmienok na jej vydanie. Nie je zrejmé, aké chyby v písaní v petite uznesenia nastali a ak bol okresný súd toho názoru, že nerozhodol o celom návrhu na zriadenie záložného práva (hoci rozhodol plne v súlade so spresneným, resp. novým návrhom sťažovateľky z 13. marca 2017), o doplnení uznesenia mohol rozhodnúť len dopĺňacím uznesením. Doplnenie uznesenia (jeho rozšírenie) o zriadenie záložného práva aj na pozemky, ktoré neboli predmetom návrhu na zriadenie záložného práva z 13. marca 2017, nepredstavuje chybu v písaní a počítaní ani zrejmú nesprávnosť, ktorú by mohol okresný súd odstrániť opravným uznesením. Krajský súd preto opravné uznesenie zrušil.

III.

10. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

11. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

12. Sťažnosť treba považovať za zjavne neopodstatnenú.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (m.m. I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

13. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmavať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojvôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

14. Jadrom námietok sťažovateľky je jej nesúhlas s reštriktívnym spôsobom, ktorým podľa jej názoru krajský súd vykladá § 343 ods. 1 CSP, pretože tak príslušná odborná literatúra, ako aj súdna judikatúra vo vzťahu k odporovateľným právnym úkonom podľa § 42a a nasl. Občianskeho zákonníka pripúšťala možnosť nariadenia predbežného opatrenia aj v konaniach o určenie neúčinnosti právneho úkonu (v konaniach o odporovacej žalobe). Sťažovateľka preto odmieta názor krajského súdu, podľa ktorého predpokladom pre

vyhovenie návrhu na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia je existencia peňažnej pohľadávky medzi žalobcom a žalovaným. Napriek tomu, že sťažovateľka nemá proti žalovanej peňažnú pohľadávku, na základe úspešnej odporovacej žaloby by mala právo uspokojiť svoju pohľadávku priamo z majetku žalovanej, ktorý pôvodne patril spoločnosti Trnava Building. To podľa nej znamená, že žalovaná by sa v prípade úspechu odporovacej žaloby sťažovateľky dostala vlastne do postavenia dlžníka vo vzťahu k majetku, ktorý nadobudla neúčinnou zmluvou.

15. Krajský súd kladie dôraz na doslovné znenie § 343 ods. 1 CSP, podľa ktorého zabezpečovacím opatrením môže súd zriadiť záložné právo na veciach, právach alebo iných majetkových hodnotách dlžníka na zabezpečenie peňažnej pohľadávky veriteľa, ak je obava, že exekúcia bude ohrozená. Vychádza pritom z toho, že v rámci konania o odporovacej žalobe sa neuplatňuje peňažná pohľadávka (krajský súd považuje túto žalobu za určovaciu) a popritom žalovaná nie je dlžníčkou sťažovateľky, keďže tou je Trnava Building spolu s avalistami.

16. Z pohľadu ústavného súdu treba konštatovať, že oba výklady príslušných ustanovení Civilného sporového poriadku sa javia ako možné, legitímne a ústavne konformné. Keďže výklad zákonov je v primárnej kompetencii všeobecných súdov a výklad, ktorý si osvojil krajský súd, treba považovať za ústavne konformný, ústavný súd nemá dôvod do tohto výkladu zasiahnuť.

K tomu ústavný súd navyše dodáva, že podľa právneho názoru sťažovateľky (ktorá sa pritom opiera o výklad z odbornej literatúry) treba § 325 CSP interpretovať tak, že neodkladné opatrenie možno nariadiť aj proti tretej osobe (ktorá nie je stranou konania), a to aj bez výslovného zákonného ustanovenia, tak ako podľa predchádzajúcej výslovnej právnej úpravy (§ 76 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku), avšak primerane sa táto možnosť podľa nej vzťahuje aj na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia. Tento právny názor sťažovateľky vlastne nepriamo naznačuje, že sťažovateľkou požadované zabezpečovacie opatrenie by skôr malo pripadať do úvahy v konaní vedenom Okresným súdom Bratislava V pod sp. zn. 1 CbZm 58/2016, v ktorom sa sťažovateľka domáha proti Tatra Building a avalistom zaplatenia sumy 405 998,38 € zo zmenky.

17. Z hľadiska procesnoprávneho postupu krajského súdu sťažovateľka namieta, že tento rozhodol o jej odvolaní bez nariadenia pojednávania, čím jej mal znemožniť uplatnenie práva na súdnu ochranu. Takýto postup nemožno podľa nej považovať za správny a dôvodný, a to najmä vo vzťahu k riadnemu oboznámeniu sa krajského súdu s predloženými dôkazmi, ako aj vzhľadom na to, že krajský súd uznesenie riadne neodôvodnil.

Podľa § 385 ods. 1 CSP na prejednanie odvolania nariadi odvolací súd pojednávanie vždy, ak je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, alebo to vyžaduje dôležitý verejný záujem.

18. Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka ani netvrdí, že by krajský súd zopakoval či doplnil dokazovanie, ale ani to, že by nariadenie odvolacieho pojednávania vyžadoval dôležitý verejný záujem. Vyslovuje iba názor, že prejednanie odvolania na pojednávaní by prispelo k riadnemu oboznámeniu sa krajského súdu s predloženými dôkazmi a k riadnemu odôvodneniu uznesenia. Pokiaľ za takéhoto stavu krajský súd rozhodol bez nariadenia odvolacieho pojednávania, považuje ústavný súd takýto postup z jeho strany za akceptovateľný.

Možno konštatovať, že postup a uznesenie krajského súdu nejavia známky arbitrárnosti či zjavnej neodôvodnenosti. Samotná skutočnosť, že sťažovateľka má na vec odlišný názor, neznamená porušenie jej označených práv.

19. Berúc do úvahy uvedené skutočnosti, ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. januára 2018